ŞTIINŢE ECONOMICE

PARTICULARITĂŢILE PLANIFICĂRII BUGETARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Doina BUGU

CZU: 336.221.22(478) doinita.levco@mail.ru

The public financial system can be ensured by creating the conditions for the competent public administration, by establishing the rules, procedures, tools for managing the system and the budgetary process. Budgetary planning plays a key role in the establishment of financial resources forecasts for the next budget year and the monitoring of the establishment and implementation of sectoral policy priorities in line with the priorities set out in the strategic planning documents.

Planificarea bugetară, aprecierea eficienţei sau eficacităţii cheltuielilor publice este de competenţa factorilor de decizie politică şi ai celor executivi, care coordoează a procesul de utilizare a fondurilor alocate. Pe parcursul acestui proces pot fi găsite soluţii de minimizare a costurilor, de reducere a cheltuielilor curente privind serviciile publice fără a ştirbi calitatea lor.

Scopul cercetării constă în abordarea veniturilor şi cheltuielilor bugetare, repartiţiei veniturilor şi cheltuielilor în direcţiile bugetare din Republica Moldova. În condiţiile economice actuale, deciziile bugetare sunt acte de esenţă politică, iar administraţiile publice au un rol de importanţă crescândă în economie şi în societate. Deciziile de optimizare a cheltuielilor publice pot fi ameliorate şi facilitate prin luarea în considerare a incertitudinii, care influenţează selecţia proiectelor bugetare şi structurarea acestora. Ameliorarea deciziilor financiare şi eficientizarea bugetului pot fi realizate prin regruparea cheltuielilor în categorii mai semnificative din punctul de vedere al analizei financiare şi economice. Totodată, cunoaşterea şi aplicarea metodelor moderne de analiză permit o mai bună raţionalizare a bugetului.

La rândul său, planificarea bugetului poate fi concepută ca un proces politic de proiectare a modului de procurare a resurselor aflate la dispoziţia statului, de stabilire şi ierarhizare a priorităţilor economico-sociale la nivelul factorilor de decizie, concretizate ulterior în structurarea şi dimensionarea cheltuielilor publice, dar şi în stabilirea efectelor de durată pe care le au aceste pârghii financiare asupra economiei şi a societăţii.

Astfel, planificarea bugetului porneşte de la diagnosticarea situaţiei finanţelor publice, prin măsurarea principalilor indicatori macroeconomici, prognozarea evoluţiei acestori indicatori, evaluarea cadrului general de resurse publice, stabilirea limitelor de cheltuieli pe sectoare şi detalierea acestora în cadrul sectorului, prognozarea in-

fluenţei veniturilor şi a cheltuielilor publice asupra economiei, elaborarea proiectului de buget de către autoritatea executivă şi aprobarea proiectului de către autoritatea legislativă.

Cerinţa de bază în teoria finanţelor clasice a echilibrului bugetar constituie acoperirea integrală a cheltuielilor din veniturile ordinare ale fiecărui an bugetar. La etapa iniţială a perfecţionării sistemului bugetar anualitatea şi echilibrul bugetului erau indisolubil legate, având drept rezultat echilibrul stabil în parametrii întocmirii bugetului anual. Cu alte cuvinte, echilibrul bugetar se referea atât la întocmirea unor bugete balansate, cât şi la păstrarea echilibrului în perioada de executare a bugetului.

Bazându-se pe teoria economică conjuncturală, economiştii care susţin caracterul funcţional al finanţelor, în perioadele de prosperitate economică, remarcă tendinţa de creştere a veniturilor fiscale şi a veniturilor publice. Creşterea veniturilor publice este rezultatul creşterii rapide a produsului intern brut. Dimpotrivă, în perioadele de depresiune, restrângerea activităţii economice generează o reducere a veniturilor publice, punându-se la îndoială posibilitatea realizării echilibrului bugetar. În concepţia adepţilor teoriei bugetelor ciclice, realizarea echilibrului la nivelul unui ciclu economic ar fi posibilă prin folosirea unor tehnici specifice, cum ar fi: constituirea unor fonduri de rezervă, a unor fonduri de egalizare şi folosirea amortizării alternative a datoriei publice. Se propune, astfel, compensarea deficitelor bugetare înregistrate în perioadele de depresiune cu excedentele înregistrate în perioadele de expansiune a activităţii economice.

Asigurarea echilibrului ar fi posibilă prin folosirea tehnicii de constituire a unui fond de rezervă bugetară pe seama încasărilor din impozite obţinute în perioadele de prosperitate ale ciclului economic. Perioada dată a ciclului economic se caracterizează prin creşterea producţiei, creşterea încasărilor din impozite şi implicit prim sporirea produsului intern brut. În aceste condiţii, nu trebuie să se opteze pentru reducerea fiscală, ci, dimpotrivă, nivelul fiscalităţii trebuie să rămână nemodificat, ceea ce în cazul unei baze de impozitare mai mari conduce la apariţia unui excedent de venituri ce ar alimenta un fond de rezervă bugetară.

Bugetul este un tablou comparativ al veniturilor şi cheltuielilor publice aferente perioadei la care se referă şi în acelaşi timp se prezintă ca un act de previziune administrativă. Practica execuţiei bugetare confirmă că bugetul trebuie să reflecte cât mai real posibil resursele ce pot fi mobilizate, iar destinaţia acestora să permită compararea la finele exerciţiei bugetare a veniturilor încasate şi a cheltuielilor efectuate.

Rolul bugetului de stat este pus în evidenţă de modalităţile de exercitare a funcţiilor finanţelor publice. Bugetul nu reprezintă doar un tablou sintetic în care se înscriu şi prin care se compară veniturile şi cheltuielile publice. Rolul bugetului este mult mai complex, el este considerat un instrument prin care se realizează alocarea şi redistribuirea resurselor şi care prezintă utilitate în procesul de reglare a activităţii economice şi sociale. Prin intermediul bugetului se acumulează şi se repartizează resursele financiare ale statului, iar instrumentele politicii bugetar-fiscale permit realizarea gestiunii macroeconomice eficiente şi asigurarea echilibrului economic şi financiar.

Utilizarea resurselor financiare publice trebuie realizată în condiţii de maximă eficienţă, având în vedere caracterul limitat al acestora. Din acest motiv se impun: cuantificarea efectului economic şi social posibil de obţinut în urma realizării unui anumit obiectiv sau a unei anumite acţiuni cu ajutorul resurselor financiare publice şi angajarea cheltuielilor publice numai după examinarea tuturor soluţiilor susceptibile a fi luate în considerare, în vederea alegerii variantei optime, care prezintă cel mai avantajos raport între efortul financiar solicitat şi efectul economic şi social posibil de obţinut în urma realizării acestuia.

În vederea planificării eficiente a bugetului în Republica Moldova se propune ca Guvernul să aibă drept scop reechilibrarea structurii de formare a bugetului. Situaţia actuală, când majoritatea veniturilor bugetare sunt formate din impozitarea consumului şi, în acelaşi timp, peste 70% din cheltuielile bugetare sund redistribuite în sectorul bugetar, creează distorsiuni semnificative şi determină o alocare ineficientă a resurselor publice. Astfel, pe de o parte, Guvernul stimulează cererea internă prin politica de cheltuieli şi, pe de altă parte, impozitează aceeaşi cerere internă prin intermediul politicii fiscale. Din această cauză trebuie implementate reforme pentru a mări rolul sectorului corporativ şi a reduce rolul consumului în formarea bugetului.

Surse bibliografice:

1. VĂCĂREL, Iu. şi al. *Finanţe publice*. Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 2003. 666 p.
2. STRATULAT, O. *Sistemul resurselor financiare publice*. Chişinău: Institutul Naţional de Economie şi Informaţie, 2003.
3. VEVERIŢĂ, P., CIOBANU, G., PĂDURE, L. *Studii şi analize financiar-bugetare*. Chişinău, 2000.
4. SECRIERU, A. Finanţe publice: Instrumente şi mecanisme financiare de intervenţie guvernamentală. Chişinău: Epigraf, 2004. 424 p.
5. MANOLE, T. *Finanţe publice. Teorie şi aplicaţii*. Chişinău: Cartier, 2000, p.19-186.

Recomandat

***Lilia DRAGOMIR**, dr., conf. univ.*